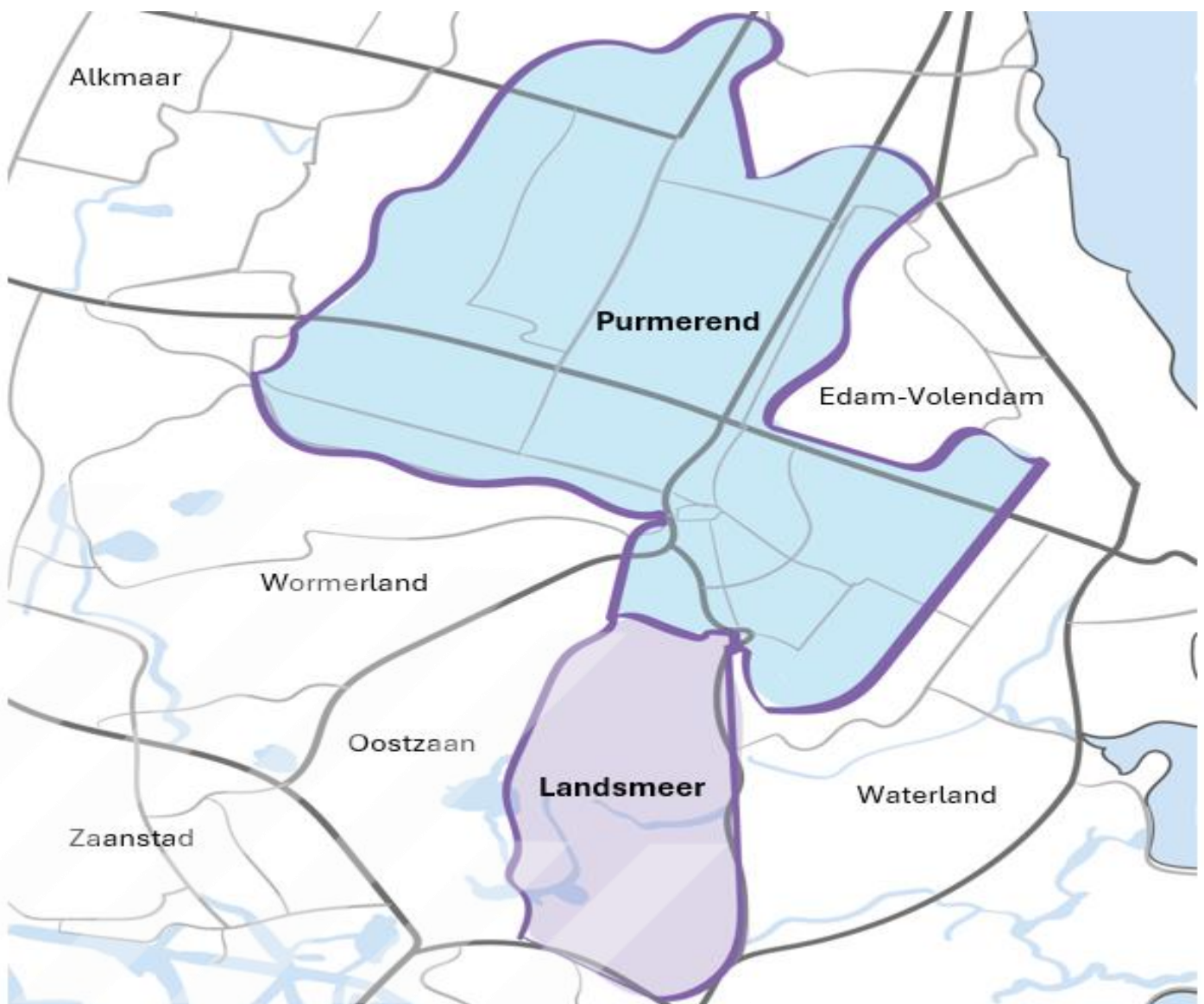

Gemeente Landsmeer

Samen vooruit

Quickscan naar de verkenning
herindeling Landsmeer –
Purmerend

Hoofdstuk 1 Inleiding	3
1.1. Proces tot nu toe	3
1.2. Doel en kaders quickscan	3
Hoofdstuk 2 Strategische meerwaarde	5
2.1. Inleiding	5
2.2. Karakteristieken en kwaliteiten Purmerend	5
2.3. Karakteristieken en kwaliteiten Landsmeer	7
2.4. Verkenning en 11-puntenplan Landsmeer	10
2.5. Meerwaarde mogelijke fusie Landsmeer en Purmerend	13
Hoofdstuk 3 Financiën	15
3.1. Inleiding	15
3.2. Financiële kenmerken	15
3.3. Begrotingsanalyse	16
3.4. Algemene uitkering en BUIG	16
3.5. Frictie uitkering	18
3.6. Verbonden partijen en deelnemingen	19
3.7. Balans: schulden en bezittingen	20
Hoofdstuk 4 Lokale lasten	23
4.1. Vergelijking lokale lasten Landsmeer- Purmerend	23
4.2. Wegenoverdracht HHNK	24
4.3. Vergelijking tarieven	25
4.4. Harmonisatiegevolgen: verkenning	25
4.5. Conclusie lokale lasten	26
Hoofdstuk 5 Organisatie en risico's	28
5.1. Inleiding	28
5.2. Personeel	28
5.3. Informatievoorziening ICT	30
5.4. Besparingspotentieel	32
5.5. Kansen en risico's	33
Hoofdstuk 6 Conclusie	35
6.1. Strategische meerwaarde	35
6.2. Financiën en organisatie	35
6.3. Verdieping	36

Hoofdstuk 1 Inleiding

De gemeente Landsmeer bezint zich al geruime tijd op haar bestuurlijke toekomst. Net als veel kleinere gemeenten staat Landsmeer voor de opgave om ook op langere termijn voldoende bestuurskracht, ambtelijke capaciteit en financiële robuustheid te behouden om haar taken goed te kunnen blijven uitvoeren. Tegelijkertijd hecht de gemeente sterk aan de eigen identiteit van Landsmeer, Den IJp en Purmerland en aan een bestuur dat dichtbij inwoners staat.

Om die reden zijn de afgelopen jaren verschillende toekomstscenario's verkend. In 2024 hebben de gemeenten Wormerland, Oostzaan en Landsmeer gezamenlijk een impactanalyse uitgevoerd naar twee varianten: een ambtelijke fusie en een bestuurlijke fusie. Beide varianten bleken in die samenstelling op dat moment onvoldoende perspectief te bieden. Vervolgens is Landsmeer op zoek gegaan naar een sterke en toekomstbestendige bestuurlijke partner binnen de regio Zaanstreek-Waterland die kan bijdragen aan het versterken van de bestuurskracht, de ambtelijke organisatie en de continuïteit van de dienstverlening.

De gemeenteraad van Purmerend heeft op 27 november 2025 het college ruimte gegeven om verkennende gesprekken te voeren over een mogelijke samenvoeging met gemeenten die daaraan behoefte hebben. Vervolgens heeft de gemeenteraad van Landsmeer op 18 december 2025 het college opdracht gegeven om met Purmerend verkennende gesprekken te voeren over een mogelijke lichte samenvoeging. Deze quickscan vormt de uitwerking van die opdracht.

1.1. Proces tot nu toe

In de afgelopen periode heeft een afvaardiging van de colleges van Landsmeer en Purmerend met elkaar overlegd over de mogelijkheid van verkennende gesprekken en over de inrichting daarvan. Op 31 maart 2026 hebben beide colleges ingestemd met de aanpak voor het uitvoeren van een eerste fase in een dergelijke verkenning. In voorliggend document wordt verslag gedaan van de eerste fase van de verkenning, een quickscan. Hoofdonderwerpen hierin zijn:

1. Strategische meerwaarde en lange termijneffecten van een eventuele fusie;
2. Financiële gevolgen voor beide gemeenten van een eventuele fusie;
3. Mogelijke gevolgen voor de medewerkers en ambtelijke organisaties (kansen/risico's).

1.2. Doel en kaders quickscan

De resultaten van deze eerste fase worden na de zomer van 2026 aan onze raad voorgelegd met het oog op het nemen van een voortgangsbesluit. Indien zowel de raad van Landsmeer als de raad van Purmerend een positief voortgangsbesluit nemen, wordt de tweede fase van de verkenning gestart.

Deze fase is gericht op het voorbereiden van een eventueel intentiebesluit tot samenvoeging en het opstellen van een bestuurlijk akkoord tussen beide gemeenten.

In de verkenning wordt uitgegaan van een zogenoemde lichte samenvoegingsvariant. Purmerend heeft eerder ervaring opgedaan met een lichte samenvoeging met Beemster. Bij een lichte samenvoeging wordt ten minste één gemeente niet opgeheven. Daarnaast staat de niet-op te heffen gemeente niet onder preventief financieel toezicht en blijven de burgemeester, de griffier, de gemeentesecretaris en ambtelijke organisatie van deze gemeente in functie na het moment van herindelen. In deze quickscan worden de gevolgen en implicaties van een dergelijke variant in beeld gebracht, zodat onze raad deze kan betrekken bij de verdere besluitvorming.

Het doel van deze quickscan is om te onderzoeken of Purmerend voor Landsmeer een passende en toekomstbestendige partner kan zijn. Daarbij staat de vraag centraal of een mogelijke samenvoeging kan bijdragen aan het versterken van de bestuurskracht, uitvoeringskracht en continuïteit van onze organisatie, met behoud van de kwaliteiten die onze gemeente kenmerken. De quickscan biedt daarmee een eerste beeld van de mate waarin Purmerend voor Landsmeer een levensvatbare en duurzame partner kan zijn voor de lange termijn.

Hoofdstuk 2 Strategische meerwaarde

2.1. Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de strategische meerwaarde van een mogelijke samenvoeging voor onze gemeente beschreven. Daarbij wordt eerst ingegaan op de karakteristieken van Landsmeer en Purmerend en de mate waarin beide gemeenten elkaar aanvullen. Vervolgens wordt beschreven welke kansen een mogelijke samenvoeging op hoofdlijnen biedt voor onze gemeente en wat dit kan betekenen voor onze inwoners.

Daarnaast wordt de mogelijke samenvoeging op hoofdlijnen beschouwd aan de hand van de elf door de gemeenteraad van Landsmeer vastgestelde uitgangspunten. Per onderwerp wordt beschreven hoe Purmerend hier bij de samenvoeging met Beemster invulling aan heeft gegeven. Deze quickscan biedt daarmee een eerste beeld van de strategische meerwaarde van een mogelijke samenvoeging. Een nadere inhoudelijke verdieping van de elf uitgangspunten en de uitwerking daarvan vindt plaats in een eventuele vervolgfase.

2.2. Karakteristieken en kwaliteiten Purmerend

Historie: één sterke gemeente, gegroeid uit verbinding

Purmerend is groot geworden door verbinding: tussen water, handel en mensen. Al eeuwen vormen stad en omringend landschap één geheel. Langs de Where ontstond rond 1200 een plek waar stad en landschap elkaar nodig hadden. Boeren, vissers en kooplui vonden elkaar op de markt en de stad bood ontmoeting en afzet. Die verbinding is nooit verdwenen. Ook toen Purmerend in 1410 stadsrechten kreeg en uitgroeide tot een centrumgemeente in Waterland. De ontwikkeling van Purmerend stond daarbij nooit op zichzelf. De stad ontwikkelde zich in nauwe samenhang met de omliggende dorpen en het open landschap van Waterland. Purmerend vervulde een belangrijke streekfunctie voor de regio, terwijl de dorpen hun eigen karakter, gemeenschappen en relatie met landschap en natuur behielden. Juist die wisselwerking tussen stad, dorpen en landschap vormt al eeuwen de kracht van het gebied.

Van groeikern naar centrumgemeente

Purmerend werd het marktcentrum van de omliggende polders Beemster, Wormer en Purmer. Van oudsher trokken boeren met hun vee naar de Purmerendse markt om te handelen. Nog steeds zorgt de combinatie van het landschap en de stad voor vanzelfsprekende verbindingen. Inwoners van omliggende gemeenten verhuizen over en weer en maken gebruik van elkaars voorzieningen.

Vanaf de jaren '60 werd Purmerend aangewezen als groeikern en groeide het inwonertal explosief van circa 10.000 naar meer dan 80.000 inwoners. Purmerend werd een populaire woonplaats voor mensen die in Amsterdam werken.

Purmerend vervult nog altijd een centrumfunctie. De fusie met Beemster in 2022 bracht de stad en het open unieke landschap bestuurlijk samen. Een logisch vervolg op een lange gedeelde geschiedenis en economische verbondenheid. De stad zorgt voor voorzieningen, werkgelegenheid en onderwijs. De Beemster heeft agrarische activiteiten en ruimte voor erfgoed en rust. Samen versterken zij elkaar en zorgen zij voor balans tussen groei en leefkwaliteit.

Inwoners, dorpen en wijken

De gemeente Purmerend heeft een oppervlakte van 96.63 km². De gemeente heeft 96.177 inwoners en 43.664 huishoudens. Purmerend heeft zeven wijken: Centrum, Overwhere, Wheermolen, Gors, Purmer-Noord, Purmer-Zuid, Weidevenne en vier dorpen: Noordbeemster, Middenbeemster, Westbeemster, Zuidoostbeemster. Purmerend is het scharnierpunt tussen de Noordelijke regio Noord-Holland, de Metropoolregio Amsterdam en is onderdeel van de regio Zaanstreek-Waterland. Ze bevindt zich in een regio met een grote economische dynamiek, maar heeft daarbij oog voor behoud van het landelijk karakter.

Verenigingsleven

Purmerend kent een rijk verenigingsleven. Het heeft een groot aantal sportverenigingen met een uiteenlopend aanbod voor jong en oud. Veel inwoners zijn op verschillende terreinen actief en zetten zich in om het verenigingsleven actief en dynamisch te houden. Het verenigingsleven in de sport is sterk ontwikkeld en heeft daardoor een belangrijke functie in de stad en dorpen.

Kunst en cultuur

Lokale culturele voorzieningen en evenementen verbinden mensen met elkaar en dragen bij aan de gemeenschap en aan gemeenschapszin. Ook worden er veel sociale en maatschappelijke activiteiten georganiseerd. Lokale culturele voorzieningen en evenementen verbinden mensen met elkaar en dragen bij aan de gemeenschap en aan gemeenschapszin. Verbindingen die hierdoor ontstaan, kunnen zorgen voor betrokkenheid en eraan bijdragen dat inwoners naar elkaar omzien. De voorzieningen maken Purmerend een aantrekkelijke gemeente om in te wonen, te verblijven en om zich te vestigen. De voorzieningen zijn vooral stedelijk van karakter: denk bijvoorbeeld aan Theater de Purmaryn, de bibliotheek, NKT Theaterschool, Cultuurhuis Wherelant en poppodium P3. Beemster beschikt over verschillende voorzieningen op het gebied van onderwijs, sport, zorg, cultuur en winkels. Vanwege de unieke verkaveling, het sloten- en wegenpatroon en het uitzonderlijke voorbeeld van door de mens geschapen architectonische ensemble en landschap, bekroonde Unesco droogmakerij De Beemster met het predicaat werelderfgoed. De stelling van Amsterdam, ook werelderfgoed, loopt voor een deel ook door De Beemster. Een unieke combinatie van twee werelderfgoederen.

Recreatie en toerisme

Het aantal inwoners neemt toe, daarmee ook de vraag naar recreatie- en toerismevoorzieningen. Purmerend biedt veel mogelijkheden voor recreatie en toerisme. De combinatie van de historische binnenstad, uitgestrekte landerijen, natuur, parken en Unesco-werelderfgoed maakt de gemeente aantrekkelijk voor zowel bewoners als bezoekers. Purmerend is omringd door kleinere historische kernen en tal van recreatiemogelijkheden.

Onderwijs

Purmerend voorziet in basis-, speciaal- en voortgezet onderwijs. De Dienst uitvoering onderwijs (DUO) meldt 25 vestigingen basisonderwijs, 2 vestigingen speciaal onderwijs en 7 vestigingen voortgezet onderwijs. Voor de onderwijshuisvesting in Purmerend werken we samen met schoolbesturen en kinderopvangorganisaties. In 2025 is het Integraal Huisvestigingsplan onderwijs (IHP) in nauwe samenwerking met partijen vernieuwd. Het IHP sluit aan bij andere plannen voor de toekomst van Purmerend. Het IHP kent sinds 2021 een groot volume aan vervangingsinvesteringen en uitbreidingsinvesteringen.

Economie en werk

Purmerend heeft een belangrijke regionale functie. Met diversiteit aan voorzieningen, zoals een ziekenhuis, theater, kernwinkelgebied en onderwijsinstellingen is het een complete gemeente. Er zijn enkele bedrijventerreinen met vooral logistiek, zakelijke dienstverlening en groothandel. De gemeente Purmerend richt zich op de versterking en stimulering van de stedelijke en regionale economie en zet in op een goed vestigingsklimaat voor winkels, kantoren, bedrijven, startende ondernemers en ZZP-ers en instellingen.

Leefomgeving en wonen

Purmerend is een compacte en complete stad in het groen. Veel voorzieningen zijn op loop- en fietsafstand. Dat geldt ook voor de parken die een belangrijke recreatieve voorziening zijn. Elke wijk heeft een eigen wijkpark, daarnaast zijn er ook buurtparkjes en plantsoenen. Daardoor bevinden zich in de stad veel plekken waar je kunt recreëren en ontspannen. Ook buiten de stad is veel groen. Je bent snel in buitengebieden en polders als De Beemster, Schermer, Wormer, Purmer, het Jisperveld, Groengebied Purmerland, Twiske en het IJsselmeer. Tot 2040 wordt er nog een aanzienlijk aantal woningen bijgebouwd, is de verwachting van toename van werkgelegenheid en voorzieningen en wordt er gewerkt aan de bijbehorende mobiliteitsopgave.

2.3. Karakteristieken en kwaliteiten Landsmeer

Historie

De geschiedenis van Landsmeer wordt gekenmerkt door de ontwikkeling van drie dorpskernen

-Landsmeer, Den IJp en Purmerland- die ieder een eigen ontstaansgeschiedenis hebben en sinds 1991 één gemeente vormen. De historische relatie met Purmerend gaat daarbij ver terug. Vanaf 1410 vormden Purmerend, Purmerland en IJpendam samen de Hoge Heerlijkheid van Purmerend, Purmerland en IJpendam. Daarmee kent het gebied al eeuwen een bestuurlijke, economische en maatschappelijke samenhang. Waar Purmerend zich ontwikkelde tot marktstad en regionaal centrum, behielden Landsmeer en de omliggende dorpen hun kleinschalige en groene karakter.

De verbondenheid tussen Landsmeer en Purmerend bleef ook in de eeuwen daarna zichtbaar. Zo werkten beide gemeenten in de vorige eeuw samen aan de ontwikkeling van recreatiegebied Het Twiske. Ook infrastructuur en bereikbaarheid speelden een belangrijke rol in de onderlinge relatie, onder andere via het Noordhollandsch Kanaal en de busverbinding tussen Landsmeer en Purmerend die vanaf 1921 werd geëxploiteerd. Deze gedeelde geschiedenis heeft bijgedragen aan de sterke onderlinge verwevenheid die ook vandaag de dag nog zichtbaar is.

Inwoners, dorpen en wijken

Landsmeer is een groen-landelijke gemeente met een oppervlakte van 26,44 km² en telt circa 11.700 inwoners en ruim 5.000 huishoudens. De drie dorpen hebben ieder een eigen identiteit, maar delen een sterke gemeenschapszin en betrokkenheid bij de leefomgeving. Inwoners kennen elkaar, vrijwilligerswerk en mantelzorg zijn sterk ontwikkeld en verenigingen spelen een belangrijke rol in het dagelijks leven. Deze betrokkenheid van inwoners wordt vaak gezien als een van de belangrijkste kwaliteiten van Landsmeer.

Geografische ligging

Landsmeer ligt in een veenweidelandschap tussen de natuurgebieden Het Twiske en het IJperveld. De drie kernen vormen samen een lint door het landschap en hebben een sterke relatie met het omliggende groen en water. Tegelijkertijd ligt Landsmeer nabij Amsterdam en Purmerend. Deze ligging zorgt voor een combinatie van rust, ruimte en natuur enerzijds en de nabijheid van stedelijke voorzieningen, werkgelegenheid en onderwijs anderzijds.

Voorzieningen

Landsmeer beschikt over een breed aanbod aan voorzieningen. Er zijn basisscholen, sportvoorzieningen, een zwembad, een bibliotheek, zorgvoorzieningen en maatschappelijke voorzieningen. Daarnaast vervult het centrum van Landsmeer een belangrijke functie voor dagelijkse voorzieningen met detailhandel, horeca en maatschappelijke functies. Het voorzieningenniveau draagt in belangrijke mate bij aan de leefbaarheid van de gemeente en maakt Landsmeer aantrekkelijk voor verschillende doelgroepen, waaronder gezinnen en ouderen.

Kunst en cultuur

De identiteit van Landsmeer wordt mede gevormd door haar cultuurhistorie, historische dorpsstructuren en karakteristieke lintbebouwing. De verschillende kernen beschikken over monumenten, cultuurhistorische elementen en herkenbare dorpsgezichten die bijdragen aan het eigen karakter van de gemeente. Lokale evenementen, culturele activiteiten en verenigingen dragen bij aan het behoud van tradities en versterken de verbondenheid tussen inwoners. Daarmee spelen zij een belangrijke rol in het behoud van de identiteit van de gemeente.

Recreatie en toerisme

Natuur en recreatie vormen een belangrijke kwaliteit van Landsmeer. Het Twiske en het IJperveld trekken jaarlijks veel bezoekers uit de regio en bieden mogelijkheden voor wandelen, fietsen, varen, zwemmen en natuurgerichte recreatie. Daarmee vervult Landsmeer niet alleen een functie voor eigen inwoners, maar ook voor bezoekers uit de regio en het land.

Onderwijs

Landsmeer beschikt over zes basisscholen, waarvan vijf in de kern Landsmeer en één in Den IJp. Het aanbod bestaat uit zowel openbaar als bijzonder onderwijs. De meeste kinderen volgen basisonderwijs binnen de gemeente, terwijl een kleiner deel naar scholen in Amsterdam of Purmerend gaat.

Voor voortgezet onderwijs zijn leerlingen voornamelijk georiënteerd op Amsterdam, Purmerend en Monnickendam. Dankzij de centrale ligging zijn deze onderwijsvoorzieningen goed bereikbaar. De aanwezigheid van meerdere basisscholen draagt bij aan de leefbaarheid van de kernen en maakt Landsmeer aantrekkelijk voor gezinnen.

Economie en werk

De economie van Landsmeer kenmerkt zich door kleinschaligheid en een sterke lokale oriëntatie. Belangrijke economische dragers zijn detailhandel, horeca, dienstverlening, recreatie en een beperkt aantal agrarische bedrijven. De gemeente kent relatief weinig ruimte voor grootschalige bedrijvigheid. De nabijheid van Amsterdam en Purmerend biedt inwoners toegang tot een omvangrijke regionale arbeidsmarkt en zorgt voor een goede verbinding tussen wonen en werken. Daarmee combineert Landsmeer een aantrekkelijke woonomgeving met de economische kansen van de omliggende regio.

Leefomgeving en wonen

Landsmeer wordt gekenmerkt door een groen en waterrijk landschap, een dorpsidentiteit en de lintstructuur van de drie kernen. Wonen, werken, recreëren en natuur zijn op kleinschalige wijze met elkaar verweven. Het behoud van deze balans vormt een belangrijk uitgangspunt voor de ontwikkeling van de gemeente.

De gemeente wil voldoende woningen realiseren voor verschillende doelgroepen, met behoud van het dorpse karakter, de bereikbaarheid, het groen en de kwaliteit van de leefomgeving. Tegelijkertijd vraagt de gemeente aandacht voor opgaven rondom klimaatadaptatie, biodiversiteit, mobiliteit, waterbeheer en bodemdaling. Ontwikkelingen moeten bijdragen aan een gezonde, veilige en toekomstbestendige leefomgeving, zonder afbreuk te doen aan de kernkwaliteiten van Landsmeer.

2.4. Verkenning en 11-puntenplan Landsmeer

De karakteristieken en kwaliteiten van Landsmeer vormen de basis voor het 11-puntenplan dat door de gemeenteraad is vastgesteld als afwegingskader voor de bestuurlijke toekomst van de gemeente. De vraag is in hoeverre een mogelijke herindeling bijdraagt aan het behouden en versterken van deze kwaliteiten.

In deze paragraaf wordt per onderdeel van het 11-puntenplan op hoofdlijnen beschreven hoe Purmerend deze onderwerpen heeft ingericht en welke ervaringen zijn opgedaan bij de herindeling met Beemster. Daarmee ontstaat een eerste beeld van de mogelijke gevolgen voor Landsmeer. Een nadere inhoudelijke verdieping volgt in Fase II.

Sociaal- culturele kernkwaliteiten

Het sociaal-culturele profiel van Landsmeer wordt gekenmerkt door hechte gemeenschappen, een sterk verenigingsleven en een hoog voorzieningenniveau. De drie kernen beschikken over een eigen identiteit en een sterke betrokkenheid van inwoners bij hun leefomgeving. Voor de gemeenteraad staat daarom centraal in hoeverre een herindeling bijdraagt aan het in stand houden en waar mogelijk versterken van het gemeenschapsleven en het maatschappelijk voorzieningenniveau (punt 1) en aan het behouden en blijvend ontwikkelen van het eigen karakter van Landsmeer, Den IJp en Purmerland als groene, landelijke dorpen (punt 2).

Purmerend kent eveneens een rijk verenigingsleven met een groot aantal sport-, cultuur- en maatschappelijke verenigingen. De gemeente beschouwt verenigingen, culturele instellingen en evenementen als belangrijke dragers van ontmoeting, betrokkenheid en sociale samenhang. Culturele voorzieningen zoals Theater de Purmaryn, Cultuurhuis Wherelant, de bibliotheek en poppodium P3 en Cultuur Centrum Onder de Linden vervullen hierin een belangrijke rol.

Bij de herindeling van Purmerend en Beemster is expliciet aandacht besteed aan de identiteit en ontwikkelrichting van de afzonderlijke dorpen. De gemeenteraad van Beemster heeft hiervoor in aanloop naar de fusiedatum van 1 januari 2022 de dorpsontwikkelingsvisies voor de 4 dorpen in Beemster vastgesteld, waarin per dorp de kwaliteiten, karakteristieken en ontwikkelrichtingen zijn vastgelegd. Deze visies vormen nu de officiële structuurvisies en het strategisch beleidskader van de gemeente Purmerend voor de Beemster. In het huidige coalitieakkoord van Purmerend is dan ook opgenomen dat deze dorpsontwikkelingsvisies leidend blijven voor de ontwikkeling van de

Beemster. Dit laat zien dat Purmerend ervaring heeft met een gebiedsgerichte aanpak waarin de eigen identiteit en ontwikkelrichting van dorpen een belangrijk uitgangspunt vormen.

Ruimtelijke kernkwaliteiten

Landsmeer wordt gekenmerkt door een groen en waterrijk landschap, een dorpse en landelijke identiteit en de lintstructuur van de drie kernen. Wonen, werken en recreëren zijn kleinschalig en in onderlinge samenhang georganiseerd. De bereikbaarheid van de kernen vormt daarbij een belangrijke randvoorwaarde voor de leefbaarheid van de gemeente.

Bij de verkenning van een mogelijke herindeling staat centraal in hoeverre deze bijdraagt aan het in stand houden van kleinschalig wonen, werken en recreëren binnen de kernen (punt 3) en aan het waarborgen van de bereikbaarheid van Landsmeer, Den IJp en Purmerland (punt 4).

Purmerend profileert zich als een compacte en complete stad in het groen. De gemeente combineert stedelijke ontwikkeling met de aanwezigheid van recreatieve voorzieningen. Zo heeft elke wijk een eigen wijkpark. Daarnaast is Purmerend omgeven door veel groene buitengebieden zoals Dede Beemster, Purmer, Schermer, Wormer, het Jisperveld en Groengebied Purmerland.

De ervaringen met de herindeling van Purmerend en Beemster laten zien dat binnen één gemeente ruimte kan bestaan voor zowel stedelijke ontwikkeling als het behoud van een open en landelijk gebied. In het herindelingsadvies Beemster en Purmerend is destijds aangegeven dat de nieuwe gemeente staat voor een gemeente waarin wonen, werken, recreëren, winkelen, dienstverlening en een goede bereikbaarheid belangrijk zijn. Mede hierdoor heeft Purmerend ervaring opgedaan met het behouden van de eigenheid van wijken, buurten, kernen en dorpen. Deze ervaring biedt aanknopingspunten voor het behoud van het groene en dorpse karakter van Landsmeer.

Kernkwaliteiten (algemeen)

Een belangrijk uitgangspunt voor de gemeenteraad van Landsmeer is dat inwoners ook binnen een grotere gemeente invloed houden op hun woon- en leefomgeving. De sterke betrokkenheid van inwoners, verenigingen en vrijwilligers vormt een belangrijke kwaliteit van de gemeente. Daarom staat centraal in hoeverre een herindeling bijdraagt aan het behouden van deze betrokkenheid en zeggenschap, ook wanneer het gemeentebestuur op grotere afstand komt te staan (punt 5).

Purmerend zet hiervoor verschillende instrumenten in, zoals wijkmanagers en een dorpsmanager. Zij vormen de schakel tussen inwoners, maatschappelijke organisaties, bestuur en ambtelijke organisatie. Zij luisteren naar de signalen van de inwoners van de wijken en dorpen. Na de herindeling van Landsmeer met Purmerend zal het inwoneraantal van Purmerend de 100.000 inwoners passeren en het aantal raadsleden zal toenemen van 37 naar 39.

Financiën

Een belangrijk financieel uitgangspunt voor de gemeenteraad is dat de gemeentelijke lasten voor inwoners vergelijkbaar blijven met het huidige niveau en waar mogelijk afnemen (punt 6).

Uit een vergelijking van de woonlasten blijkt dat inwoners van Landsmeer momenteel hogere woonlasten betalen dan inwoners van Purmerend. Bij een lichte samenvoeging zijn de beleidskaders, belastingen en heffingen van de ontvangende gemeente leidend. In het geval van een samenvoeging met Purmerend betekent dit dat de woonlasten van Purmerend het uitgangspunt vormen. Op basis van de huidige tarieven leidt dit naar verwachting tot een stevige daling van de woonlasten voor inwoners van Landsmeer. In hoofdstuk 3 wordt dit nader uitgewerkt.

Dienstverlening

Voor de gemeenteraad van Landsmeer is het van belang dat de gemeentelijke dienstverlening bereikbaar en toegankelijk blijft voor alle inwoners van Landsmeer, Den IJp en Purmerland (punt 7). Daarnaast staat centraal dat inwoners die voor inkomen, ondersteuning of zorg afhankelijk zijn van de gemeente kunnen blijven rekenen op het huidige niveau van ondersteuning en dienstverlening (punt 8).

Landsmeer beschikt over een goed voorzieningenniveau met onder meer basisscholen, sportvoorzieningen, een zwembad, een bibliotheek en diverse zorg- en welzijnsvoorzieningen. Purmerend vervult als gemeente een belangrijke regionale functie en beschikt over een breed aanbod aan voorzieningen op het gebied van onderwijs, zorg, welzijn, cultuur en sport. In het herindelingsadvies Beemster- Purmerend is destijds aangegeven dat de nieuwe gemeente zorgt voor dienstverlening op maat passend bij de behoeften. De nieuwe gemeente is er voor haar inwoners, ondernemers en (maatschappelijk) organisaties: benaderbaar en laagdrempelig. Daarnaast is aangegeven dat de nieuwe gemeente het bloeiende verenigingsleven en de grote inzet van vrijwilligers in de dorpen en wijken onderkent. Waar inwoners vanuit betrokkenheid initiatieven ontwikkelen, zal de gemeente die zoveel mogelijk ondersteunen, maar niet overnemen. Voorzieningen die bij de dorpen en wijken passen, zijn van belang en de gemeente ziet hier haar faciliterende rol.

Bestuur en organisatie

Ten aanzien van bestuur en organisatie zijn voor de gemeenteraad drie uitgangspunten van belang: belangrijke ontwikkelingen, projecten en belangen moeten ook binnen een grotere gemeente zorgvuldig worden voortgezet (punt 9), de gemeente moet beschikken over een krachtig en resultaatgericht bestuur (punt 10) en medewerkers moeten een volwaardige en passende positie kunnen krijgen binnen een nieuwe organisatie (punt 11).

Purmerend vervult een belangrijke rol binnen de regio Zaanstreek-Waterland en beschikt over een brede bestuurlijke en ambtelijke organisatie. Als grotere gemeente heeft Purmerend meer

(inhoudelijke) capaciteit om invulling te geven aan complexe maatschappelijke opgaven en regionale belangenbehartiging.

Bij een lichte samenvoeging is het uitgangspunt dat medewerkers van de op te heffen gemeente overgaan (in dit geval Landsmeer) naar de nieuwe organisatie. Medewerkers verliezen hun werk niet als direct gevolg van de herindeling, al kan wel sprake zijn van een wijziging van functie, takenpakket of organisatorische inbedding. Hierbij staat een passende en volwaardige positie voor iedere medewerker centraal. Het is wettelijk verplicht om hier aandacht aan te besteden in het herindelingsadvies.

2.5. Meerwaarde mogelijke fusie Landsmeer en Purmerend

Onze gemeente maakt, samen met Purmerend, deel uit van de regio Zaanstreek-Waterland. Deze regio bestaat uit zeven gemeenten: Edam-Volendam, Oostzaan, Waterland, Wormerland, Zaanstad, Purmerend en Landsmeer. Binnen deze regio wordt al jarenlang intensief samengewerkt op uiteenlopende beleidsterreinen, onder meer via gemeenschappelijke regelingen op het gebied van het sociaal domein, veiligheid, bedrijfsvoering en regionale opgaven.

Voor Landsmeer is het van groot belang om onderdeel te blijven van deze regionale samenwerking. Onze gemeente is bestuurlijk, organisatorisch en maatschappelijk sterk verweven met de regio en werkt op veel terreinen al nauw samen met Purmerend en de overige regiogemeenten. Deze samenwerking maakt het mogelijk om taken gezamenlijk uit te voeren, specialistische kennis te delen en maatschappelijke opgaven op een passende schaal aan te pakken. Daarmee draagt de regio bij aan de bestuurskracht en uitvoeringskracht van onze gemeente.

Een mogelijke herindeling met Purmerend sluit aan bij deze bestaande regionale structuur. De samenwerking binnen de regio kan worden voortgezet en verder worden versterkt, zonder dat bestaande samenwerkingsverbanden ingrijpend hoeven te worden aangepast. Wanneer Landsmeer daarentegen zou samengaan met een gemeente buiten de regio Zaanstreek-Waterland, zou onze gemeente uit verschillende gemeenschappelijke regelingen moeten treden. Dat brengt organisatorische, bestuurlijke en financiële consequenties met zich mee voor Landsmeer én voor de overige gemeenten in de regio. Vanuit dat perspectief is het voor Landsmeer van belang om onderdeel te blijven van een sterke regio Zaanstreek-Waterland.

Ook voor onze inwoners heeft een sterke regionale positie duidelijke meerwaarde. Door de bestaande samenwerking te behouden en verder te versterken, blijft specialistische kennis beschikbaar en kan de kwaliteit en continuïteit van de gemeentelijke dienstverlening beter worden geborgd. Een grotere organisatie biedt meer mogelijkheden om deskundigheid op peil te houden, kwetsbare functies op te vangen en complexe maatschappelijke opgaven aan te pakken.

Daarnaast ontstaat een krachtigere bestuurlijke positie richting de provincie Noord-Holland, het Rijk en andere regionale partners. Hierdoor kan beter worden opgekomen voor de belangen van Landsmeer en haar inwoners, bijvoorbeeld op het gebied van woningbouw, bereikbaarheid, natuur, mobiliteit en de verdeling van financiële middelen. Ook de provincie Noord-Holland onderstreept het belang van robuuste regionale samenwerkingsverbanden en het voorkomen van versnippering bij keuzes over de bestuurlijke toekomst van gemeenten.

Toekomstperspectief

Een mogelijke samenvoeging biedt voor Landsmeer niet alleen kansen voor een sterkere organisatie, maar ook voor de verdere ontwikkeling van onze gemeente binnen de regio. Voor onze inwoners kan dit op hoofdlijnen de volgende meerwaarde bieden:

- Een sterkere ambtelijke organisatie met meer specialistische kennis en een stabielere dienstverlening;
- Meer capaciteit om maatschappelijke opgaven op het gebied van wonen, zorg, duurzaamheid en bereikbaarheid op te pakken;
- Behoud en verdere ontwikkeling van de eigen identiteit van Landsmeer, Den IJp en Purmerland, mede op basis van de ervaringen die Purmerend heeft opgedaan met Beemster;
- Een sterkere positie richting provincie, Rijk en regionale partners bij het behartigen van de belangen van onze gemeente;
- Betere mogelijkheden om te investeren in woningen, voorzieningen, leefbaarheid en de kwaliteit van de openbare ruimte;
- Een gemeente waarin de kwaliteiten van stad en land elkaar versterken, waardoor zowel de leefkwaliteit van onze inwoners als de economische en maatschappelijke ontwikkeling van de regio wordt vergroot.

Hoofdstuk 3 Financiën

3.1. Inleiding

Om een zorgvuldig beeld te krijgen van de kansen, risico's en gevolgen van een mogelijke samenvoeging met Purmerend, is het van belang om ook in een vroeg stadium inzicht te hebben in de financiële positie van beide gemeenten. In deze quickscan is daarom onderzocht wat een mogelijke samenvoeging met Purmerend kan betekenen voor de financiële positie van Landsmeer en voor de lokale lasten van haar inwoners. Als basis hiervoor zijn de jaarrekening 2025 (na accountantscontrole) en de programmabegroting 2026 (besluitvorming november 2025) van beide gemeenten gebruikt. We gebruiken hiervoor merendeels van de analyse die door Purmerend van Landsmeer is gemaakt. In de verdieping zullen we ook nader inzoomen op de belangrijkste vraagstukken van Purmerend.

3.2. Financiële kenmerken

Voor de beeldvorming is het belangrijk de belangrijkste financiële kenmerken van de beide gemeenten op een rij te zetten. Dat is in de onderstaande tabel gedaan:

Kenmerk	Purmerend	Landsmeer
Inwoners per 1 januari 2026	96.177	11.684
Oppervlakte in m2 kilometer	96,63	26,44
Woningen en woonobjecten per 1 januari 2026	45.517	5.220
Niet woningen per 1 januari 2026	3.202	446
Formatie organisatie	965,2	104,56
Gemiddelde WOZ-waarde	431.000	609.000
Gemiddeld besteedbaar inkomen (2024)	34.600	39.500
Aantal bijstandsgerechtigden per 1.000 inwoners (NL: 28)	23	13
Begrotingstotaal lasten 2026 (x € 1.000)	397.1888	39.966
Balanstotaal 2025	577.690	42.850
Algemene uitkering (x € 1.000)	227.828	22.817
Algemene uitkering/begroting	57%	63%
Totaal OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing	50.362	7.872
Woonlasten 2026 meerpersoonshuishouden (Nederland: 1.095)	1.089	1.579
Algemene Reserve incl. jaarresultaat 2025	71.818.000	3.132.000
Bestemmingsreserves	45.691.000	2.286.000
Reserves per inwoner	1.222	464
Vaste schuld ultimo 2025	331.849.000	28.100.000
Korte schuld ultimo 2025	48.828.000	2.710.000
Schuld per inwoner	3.958	2.637

3.3. Begrotingsanalyse

In de onderstaande tabel zijn de begrotingssaldi van de beide gemeenten opgenomen (bedragen x €1.000):

Programmabegroting 2026	2026	2027	2028	2029
Begrotingssaldo Landsmeer	-328	-807	-719	-605
Begrotingssaldo Landsmeer structureel saldo	+237	+260	-103	+215
Totaal lasten Landsmeer exclusief reservemutaties	35.816	35.531	35.562	35.489
Begrotingssaldo Purmerend	+219	0	-12.932	-17.242
Begrotingssaldo Purmerend structureel saldo	+1.770	+ 1.599	-11.583	-16.969
Totaal lasten Purmerend exclusief reservemutaties	381.502	407.267	403.302	407.599

Het begrotingsbeeld van Landsmeer in de Programmabegroting was niet goed, maar beter dan dat van Purmerend. In de Perspectiefnota van 11 juni 2026 verslechtert het financieel beeld in Landsmeer naar € -1,4 miljoen in 2030 (structureel saldo: € -0,8 miljoen) door ontwikkelingen in Jeugd en Wmo. Dat is fors negatief. Dat geldt ook voor Purmerend. In de Voortgangsrapportage 2026 wordt het actuele beeld van de begroting weergegeven met een tekort in 2030 van € -15,4 miljoen. In Purmerend is een rapport opgesteld getiteld 'Purmerend in Balans' met circa € 28 miljoen aan ombuigingsmaatregelen om de begroting weer sluitend te krijgen. Het streven van het nieuwe college om nog dit jaar hierover de besluitvorming af te ronden.

3.4. Algemene uitkering en BUIG

De Algemene uitkering en de Gebundelde uitkering (BUIG) zijn de belangrijkste Rijksuitkeringen in de begroting. De Algemene uitkering is een vrij besteedbare uitkering. De Gebundelde uitkering (BUIG) is het budget dat gemeenten van het Rijk ontvangen voor het bekostigen van met name bijstandsuitkeringen. Bij een mogelijke fusie van twee gemeenten zijn deze uitkeringen niet 1+1 bij elkaar op te tellen, want:

- De algemene uitkering wordt berekend op basis van tientallen objectieve verdeelmaatstaven (zoals het aantal inwoners, de oppervlakte en het aantal bijstandsccliënten) waarbij ook onderdelen met elkaar worden vermenigvuldigd;
- Gemeenten met minder dan 15 duizend inwoners vallen onder het historische verdeelmodel van de BUIG (Landsmeer dus ook) en Purmerend valt onder het objectieve verdeelmodel. Een

historisch verdeelmodel houdt in dat de gemeenten een aandeel krijgen van het macrobudget dat is gebaseerd op hun aandeel in de bijstandsuitgaven van twee jaar geleden (de zogenaamd T-2 systematiek).

Een extern bureau heeft met het oog op de mogelijke herindeling een berekening gemaakt.

Effect algemene uitkering

Als we kijken naar de algemene uitkering na de herindeling, dan ontstaan de volgende resultaten ten opzichte van de samengevoegde algemene uitkeringen.

Maatstaf	Bedragen x € 1.000
Vast bedrag	-1.467
Oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	+679
Omgevingsadressendichtheid	-168
Overige kleine verschillen	-16
Totaal verschil	-972

In de meerjarenraming bedraagt het verschil tussen de beide berekeningen, te weten de som van de berekening van de uitkering gemeentefonds van de afzonderlijke gemeenten versus de herindelingsberekening Landsmeer en Purmerend tussen € 0,9 en € 1,1 miljoen. Het verschil tussen de jaren wordt vooral veroorzaakt door de mutatie van de uitkeringsfactor.

Deze berekening is gunstig. Als het effect van de algemene uitkering minder is dan het effect van het vaste bedrag, dan ontstaat er een voordeel. Dat komt omdat in de begroting van Landsmeer een bedrag zit voor de kosten van de gemeenteraad, college van B&W, griffie en rekenkamer (te weten circa € 1,39 miljoen). In de begroting van Purmerend zitten deze kosten al. Zodat deze kosten in de samengevoegde begroting kunnen worden afgeraamd.

Het voordelig effect ontstaat omdat de gemeente Landsmeer 2x zoveel oeverlengte heeft als Purmerend en Purmerend een 4x hogere dichtheid. Dat resulteert in een voordeel. In de fusie met Beemster in 2022 kreeg Purmerend er vooral veel oppervlakte in land bij en dat resulteerde juist in een nadeel.

BUIG

In de onderstaande tabel zijn de budgettaire effecten op de gebundelde uitkering weergegeven, uitgaande van een situatie waarin een mogelijke samenvoeging per 2027 zou plaatsvinden. Uit de berekeningen blijkt dat het budget voor de bijstandsuitkeringen in een samengevoegde gemeente

hoger uitvalt dan het huidige budget van Landsmeer. Omgerekend betekent dit een stijging van circa 10 procent ten opzichte van het huidige bijstandsbudget van onze gemeente.

BUIG	2027	2028	2029	2030
Gemeente Purmerend-huidig budget	30.072.838	30.693.539	31.324.546	31.980.893
Gemeente Landsmeer huidig budget	2.190.485	2.235.696	2.281.658	2.329.466
Totaal beiden huidig	32.263.323	32.929.235	33.606.204	34.310.0359
Gemeente Purmerend-na fusie	Ongewijzigd	Ongewijzigd	Ongewijzigd	Ongewijzigd
Gemeente Landsmeer na fusie	2.410.155	2.459.901	2.510.472	2.563.074
Totaal beiden na fusie	32.482.993	33.153.440	33.835.018	34.543.967
Voordeel	+219.670	+224.205	+228.814	+233.608

De reden van de procentueel grote toename is dat onze gemeente op dit moment minder uitgaven heeft dan objectief voorspeld. De lage uitgaven vertalen zich tot nu toe echter in een lager budget, vanwege de T-2-systematiek. Door de fusie wordt deze T-2-systematiek losgelaten en stijgen de budgetten dus met 10%.

3.5. Frictie uitkering

De fuserende gemeenten ontvangen bij een herindeling een frictie-uitkering. Deze uitkering is bedoeld ter dekking van eenmalige kosten die direct verband houden met de herindeling, zoals de samenvoeging van organisaties, harmonisatie van processen, personele kosten en ICT-voorzieningen.

In het jaar voorafgaand aan de herindeling ontvangen de fusiepartners gezamenlijk een voorschot ter grootte van 25% van de totale frictie-uitkering. Dit bedrag wordt gelijk verdeeld over de betrokken gemeenten, ongeacht hun omvang. In een mogelijke samenvoeging van Landsmeer en Purmerend betekent dit dat Landsmeer en Purmerend ieder de helft van dit voorschot ontvangen.

Vanaf het jaar van herindeling wordt de resterende uitkering verstrekt in vier opeenvolgende jaren volgens de verdeelsleutel 40% – 20% – 20% – 20%. Omdat bij een lichte samenvoeging Landsmeer onderdeel wordt van de gemeente Purmerend, worden deze middelen vanaf dat moment uitgekeerd aan de gemeente Purmerend. De middelen zijn daarmee beschikbaar voor de uitvoering van de herindeling en de verdere ontwikkeling van de organisatie.

In onderstaande tabel is zichtbaar welke bedragen op basis van de huidige uitgangspunten worden ontvangen.

Uitkering frictiekosten-vergoeding

Bedragen

25% in het jaar voorafgaand, iedere gemeente een evenredig deel	1.066.700
1e jaar 40% (jaar van herindeling)	1.706.719
2-4e jaar 20%	3 x 853.360
Totaal	5.333.497

De omvang van de frictie-uitkering is dermate ruim dat, bij een zorgvuldige en gerichte inzet van de middelen, niet alleen de directe kosten van de herindeling kunnen worden opgevangen, maar ook ruimte ontstaat voor een kwaliteitsimpuls van de samengevoegde organisatie. Op welke wijze deze middelen het beste kunnen worden ingezet, zal in een vervolgfase nader moeten worden uitgewerkt.

3.6. Verbonden partijen en deelnemingen

In de onderstaande tabel zijn de verbonden partijen per gemeente aangegeven:

Verbonden partijen	Purmerend	Landsmeer
Waterlands Archief	X	X
Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland	X	X
Werkom	X	
Recreatieschap Twiske Waterland	X	X
GGD Zaanstreek Waterland	X	X
Vervoerregio Zaanstreek-Waterland	X	X
Omgevingsdienst IJmond	X	X
Ombudsman metropoolregio		X
Cocensus		X
Alliander	X	X
InWest Regio BV	X	X
BNG	X	X
SVP holding BV (stadsverwarming)	X	
De Beemster Compagnie (VOF met BPD)	X	
HVC	X	

Landsmeer en Purmerend werken op dit moment al op veel terreinen samen binnen gemeenschappelijke regelingen. Vanuit het perspectief van Landsmeer is dat positief, omdat een mogelijke samenvoeging daardoor naar verwachting slechts beperkte gevolgen heeft voor de bestaande samenwerkingsstructuren. Veel van de regionale verbindingen blijven behouden en er zijn nauwelijks ontvlechttingsvraagstukken te verwachten.

Dit onderscheidt een mogelijke samenvoeging met Purmerend van andere toekomstscenario's waarbij Landsmeer uit bestaande samenwerkingsverbanden zou moeten treden. In dergelijke situaties ontstaan vaak complexe organisatorische, juridische en financiële ontvlechtingsvraagstukken. Daarvan is bij een mogelijke samenvoeging met Purmerend in veel mindere mate sprake.

Voor een beperkt aantal samenwerkingen zijn wel wijzigingen aan de orde. Zo voert de Omgevingsdienst IJmond momenteel een deel van de omgevingsvergunningen bouwen uit voor Landsmeer. Purmerend voert deze werkzaamheden zelf uit. Bij een mogelijke samenvoeging ligt het daarom voor de hand dat deze werkzaamheden geleidelijk worden overgenomen door de organisatie van Purmerend.

Ook ten aanzien van de aansluiting bij de Ombudsman Metropool Amsterdam zal een keuze moeten worden gemaakt. Landsmeer is momenteel aangesloten bij deze voorziening, terwijl Purmerend een andere inrichting kent. In een vervolgfase zal moeten worden bepaald welke vorm het beste past bij een samengevoegde gemeente.

De grootste organisatorische consequenties liggen op het terrein van de belastingheffing. Landsmeer neemt deze dienstverlening af via Cocensus, terwijl Purmerend de belastingheffing, inning en WOZ-taxaties in eigen beheer uitvoert. In de vervolgfase zal worden verkend waarvoor naar de toekomst toe wordt besloten.

3.7. Balans: schulden en bezittingen

Over de balanspositie van onze gemeente kan het volgende worden opgemerkt. In 2022 was 55% van het bezit van Landsmeer gefinancierd met vaste schuld (leningen met een looptijd langer dan één jaar) en 17% met eigen vermogen (reserves). Eind 2025 zijn deze percentages gewijzigd naar respectievelijk 72% en 13%. Dit laat zien dat de financiële positie van onze gemeente geleidelijk onder druk is komen te staan. Ook uit de prognose van het EMU-saldo blijkt dat de schuld de komende jaren naar verwachting verder zal toenemen.

In de begroting van onze gemeente is voor de komende vier jaar een investeringsprogramma opgenomen van € 46,1 miljoen. Dit bedraagt 168% van de huidige boekwaarde van de materiële vaste activa. Ter vergelijking: in Purmerend bedraagt het investeringsprogramma € 539,6 miljoen, wat neerkomt op 131% van de huidige boekwaarde. Voor beide gemeenten geldt dat deze investeringen voornamelijk betrekking hebben op scholen, wegen en riolering. In 2025 is in onze gemeente beperkt geïnvesteerd. Het realiteitsgehalte van de investeringsprognose zal daarom in een vervolgfase nader moeten worden beschouwd.

De balans van onze gemeente bedraagt circa 7,4% van die van Purmerend. Opvallend is met name het relatief lage aandeel eigen vermogen: 12,6%. Een mogelijke samenvoeging leidt op zichzelf niet tot een verbetering van de balanspositie van de nieuwe gemeente. Gezien de beperkte omvang van de balans van onze gemeente ten opzichte van die van Purmerend is echter ook geen sprake van een grote verschuiving in de financiële positie van de samengevoegde gemeente. Daarbij is de schuldquote van onze gemeente, uitgedrukt als percentage van de baten, aanzienlijk lager dan die van Purmerend.

Onze gemeente beschikt daarnaast nog over één actieve grondexploitatie: Breekoever/Sportlaan met een boekwaarde van € 1,23 miljoen. De omgevingsvergunning voor deze ontwikkeling is inmiddels verleend en de bouw is in het eerste kwartaal van 2026 gestart. De grondexploitatie verloopt conform planning. De verwachting is nog steeds dat deze grondexploitatie budgetneutraal kan worden afgesloten. Purmerend heeft 10 grondexploitaties met een boekwaarde van € 38 miljoen. De binnenstedelijke woningbouw grexen zijn voornamelijk negatief, de grondexploitatie bedrijventerrein Baanstee Noord is ruim positief. Door de stroomproblematiek vindt er op dit moment maar beperkt uitgifte plaats.

Op de balans van Purmerend staat een deelneming in het stadsverwarmingsbedrijf van Purmerend voor een waarde van € 38,3 miljoen. Daarnaast heeft de gemeente voor € 125 miljoen aan borgstellingen afgegeven. De gemeente krijgt hiervoor jaarlijkse een borgstellingsprovisie.

Gemeente Landsmeer

	Purmerend					Landsmeer				
Onderdeel	2022	2023	2024	2025	2025/2022	2022	2023	2024	2025	2025/2022
(I)MVA	312.438	338.763	370.177	414.112	133%	23.421	25.723	27.840	27.425	117%
Deelnemingen	38.801	39.317	39.575	40.349	104%	139	139	139	308	222%
Doorverstrekte leningen	21.975	21.456	25.865	30.575	139%	192	346	362	255	133%
Voorraden	28.405	27.469	30.286	38.562	136%	921	962	1.011	1.255	136%
Uitzettingen < 1 jaar	24.014	26.988	29.341	37.466	156%	7.842	8.668	5.157	10.386	132%
Liquide middelen	32	157	3.768	30	94%	2	85	2	573	28650%
Overlopende activa	16.471	16.062	15.250	16.596	101%	385	394	991	2.764	718%
Totaal activa	442.136	470.212	514.262	577.690	131%	32.902	36.317	35.502	42.966	131%
Algemene reserve	51.195	64.710	64.016	73.272	143%	830	2.544	4.208	3.509	423%
Bestemmingsreserve	22.827	20.576	34.471	45.691	200%	2.524	2.537	1.813	1.874	74%
Resultaat	20.075	16.058	10.198	-1.454	-7%	2.086	1.029	-696	355	17%
Voorzieningen	12.003	17.714	16.886	15.944	133%	3.455	3.887	3.552	3.460	100%
Vaste schuld	265.083	273.009	288.592	331.849	125%	18.083	21.800	19.300	28.101	155%
Korte schuld	39.017	38.317	32.748	48.828	125%	4.549	2.371	5.421	2.729	60%
Overlopende passiva	31.936	39.828	67.351	63.560	199%	1.375	2.152	1.904	2.938	214%
Totaal passiva	442.136	470.212	514.262	577.690	131%	32.902	36.320	35.502	42.966	131%
Solvabiliteit	21,3%	21,6%	21,1%	20,3%	96%	16,5%	16,8%	15,0%	13,4%	81%
Netto schuldquote	84,8%	87,3%	91,9%	95,1%	112%	53,2%	54,6%	58,9%	50,3%	95%
Netto schuldquote gecor.	78,5%	81,2%	84,9%	87,6%	112%	52,5%	53,5%	57,8%	49,6%	94%
Grondexploitatie	8,2%	7,8%	8,2%	9,4%	115%	3,1%	3,1%	2,9%	3,1%	101%

Hoofdstuk 4 Lokale lasten

4.1. Vergelijking lokale lasten Landsmeer- Purmerend

Deze paragraaf is gevuld met behulp COELO Atlas van lokale lasten 2026 is. In de Atlas wordt de lokale lastendruk van alle gemeenten in Nederland met elkaar vergeleken. De COELO atlas hanteert een andere WOZ waarde dan de gemeenten in hun raadsvoorstellen gebruiken, daarom zijn de lokale lasten van het COELO hoger dan in de gemeentelijke berekeningen. Maar voor de vergelijking geven we hier de cijfers van het COELO weer:

	Purmerend	Landsmeer	Noord-Holland
Rangnummer eigenaar bewoner	183	336	
Woonlasten eigenaar-bewoner: eenpersoons	1.011	1.457	1.003
Woonlasten eigenaar-bewoner: meer persoons	1.089	1.579	1.122
Rangnummer huurder	68	154	
Woonlasten huurder: eenpersoons	313	365	373
Woonlasten huurder: meer persoons	391	487	496

Er zijn in Nederland 342 gemeenten. Onze gemeente behoort op basis van de COELO Atlas van de lokale lasten 2026 tot de gemeenten met de hoogste lokale lasten van Nederland. Voor eigenaar-bewoners liggen de woonlasten in Landsmeer aanzienlijk hoger dan in Purmerend. Daarbij passen echter drie belangrijke kanttekeningen.

- In 2025 heeft onze gemeente het beheer van het wegennet van het waterschap overgenomen. Hierdoor zijn de OZB-tarieven gestegen, terwijl de wegenheffing van het waterschap is vervallen. Dit heeft een belangrijk effect op de vergelijking. Purmerend voert nog gesprekken over een eventuele overname van deze taak. Indien Purmerend hiertoe besluit, zullen ook daar de OZB-tarieven stijgen.
- De vergelijking betreft een momentopname. De rioolheffing in Purmerend zal naar verwachting de komende jaren stijgen als gevolg van omvangrijke investeringen in rioolvervanging.

- In de COELO-berekening wordt uitgegaan van hogere gemiddelde WOZ-waarden dan de waarden die door de gemeenten zijn gehanteerd in de raadsvoorstellen van december. Hierdoor vallen de berekende woonlasten hoger uit dan in de gemeentelijke berekeningen.

Deze drie factoren verklaren een belangrijk deel van het verschil in woonlasten tussen onze gemeente en Purmerend.

In paragraaf 4.2 en 4.3 wordt dit nader uitgewerkt.

4.2. Wegenoverdracht HHNK

Waterschappen heffen een ingezetenenheffing. In de meeste waterschappen gebeurt dit via één heffing: de watersysteemheffing. Vijf waterschappen onderhouden daarnaast (een deel van) het wegennet binnen hun beheersgebied, waaronder het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK). In deze gebieden wordt naast de watersysteemheffing ook een wegenheffing opgelegd om een deel van de kosten van het wegenbeheer te dekken, aangevuld met een bijdrage vanuit het gemeentefonds.

Onze gemeente heeft in 2025 het beheer van de wegen overgenomen van het HHNK. Als gevolg hiervan betalen onze inwoners geen wegenheffing meer aan het waterschap. Voor onze inwoners betekende dit een daling van de waterschapslasten van gemiddeld € 45,78 per jaar, oftewel 25,3%.

Purmerend heeft deze taak nog niet overgenomen. Indien Purmerend hiertoe besluit, heeft dit naar verwachting een aanzienlijk effect op de lokale lasten. Het beheer van de wegen binnen het grondgebied van Purmerend kost circa € 5,6 miljoen per jaar, waarvan € 4,6 miljoen momenteel wordt gedekt uit de wegenheffing en € 1,0 miljoen uit de algemene uitkering. De omvang van dit bedrag hangt sterk samen met het grote wegenareaal van de Beemster.

Wanneer de huidige opbrengst uit de wegenheffing zou moeten worden opgevangen via de OZB, zou dit neerkomen op een stijging van de OZB-opbrengst van circa 21%. Daarmee wordt duidelijk dat een belangrijk deel van het verschil in lokale lasten tussen onze gemeente en Purmerend wordt verklaard door het feit dat Landsmeer deze taak reeds heeft overgenomen en Purmerend nog niet.

4.3. Vergelijking tarieven

	Purmerend	Landsmeer
Gemiddelde WOZ waarde (Raadsvoorstel december)	431.000	609.000
OZB eigenaar woningen	0,0824%	0,10574%
OZB eigenaar niet woningen	0,2289%	0,26575%
OZB gebruiker niet woningen	0,2055%	0,26076%
Rioolheffing eigenaar	268,32	282,65
Rioolheffing grootverbruik	201,24	n.v.t.
Afvalstoffenheffing meerpersoons (P-LM: 100%)	390,72	486,42
Afvalstoffenheffing eenpersoons (P: 80% ; LM: 85%)	312,60	364,87
Afvalstoffenheffing tweepersoons (LM: 85%)	n.v.t.	426,13
Gemiddelde woonlasten gemeentelijke berekening	1.014	1.413
Ophalen grof vuil	n.v.t.	36,00
Hondenbelasting	96,48	n.v.t.
Toeristenbelasting	2,85	7%

De woonlasten in Landsmeer zijn voor eigenaar-bewoners 39,3% hoger dan in Purmerend bij een gemiddelde WOZ waarde. Als we dit zouden corrigeren (21% meer OZB) voor de wegenheffing HHNK is dit verschil 29,8%. Dit gaat echter uit van de gemiddelde woningwaarde in de betreffende gemeente. Bij woningen in Landsmeer en Purmerend met een gelijke WOZ waarde is het verschil nog maar 12,5%.

4.4. Harmonisatiegevolgen: verkenning

De harmonisatie van de belastingen is altijd een onderwerp wat keuzes met zich meebrengt. De belangrijkste zijn:

- In onze gemeente is de afvalinzameling uitbesteed aan Remondis, terwijl Purmerend dit in eigen beheer uitvoert. Het afval uit Landsmeer wordt verwerkt door het AEB in Amsterdam, terwijl het afval uit Purmerend naar de afvalenergiecentrale van HVC in Alkmaar gaat. Onze gemeente kent drie tarieven voor de afvalstoffenheffing, terwijl Purmerend twee tarieven hanteert. Daarnaast beschikt Landsmeer over een eigen milieustraat.
- De belastingheffing in onze gemeente is uitbesteed aan Cocensus, terwijl Purmerend deze taken in eigen beheer uitvoert. In de OZB-verordening 2025 van Landsmeer waren onder artikel 4 vrijstellingen opgenomen. Met de overgang naar Cocensus per 1 januari 2025 zijn deze vrijstellingen omgezet in een subsidieregeling. De betreffende organisaties betalen de aanslag en ontvangen hiervoor een compensatie van de gemeente.

- Onze gemeente kent geen hondenbelasting meer, terwijl Purmerend deze belasting wel heft.
- De tarieven voor de OZB op woningen en de afvalstoffenheffing liggen in onze gemeente aanzienlijk hoger dan in Purmerend.
- Op grond van de besluitvorming bij de begroting 2026 van Purmerend stijgen de OZB-tarieven daar in 2027 naar verwachting nog met 10% voor woningen en 15% voor niet-woningen.

Bij een lichte samenvoeging ligt het voor de hand dat onze gemeente aansluit bij het systeem van Purmerend. Bij de samenvoeging van Purmerend en Beemster is destijds per heffing gekeken naar de effecten en de meest passende keuzes. Het verschil in tarieven tussen onze gemeente en Purmerend is echter zodanig groot dat zonder nadere maatregelen sprake zal zijn van herverdelingseffecten. Deze effecten zijn weergegeven in de onderstaande tabel.

	Purmerend	Landsmeer	Samen	Purmerend effect	Landsmeer effect
Gemiddelde WOZ waarde	431.000	609.000	449.313	431.000	609.000
Meerpersoons OZB	355	644	385	369	522
Rioolheffing	268	283	270	270	270
Afvalstoffenheffing meerpersoons	391	486	398	398	398
Correctie OZB i.v.m. vervallen wegenheffing	75			75	
Totaal gemiddeld	1.089	1.413	1.053	1.112	1.190
Verskil				23 (2%)	-223 (-16%)

Uit de tabel blijkt duidelijk dat een gemiddeld meerpersoonshuishouden in onze gemeente momenteel meer lokale lasten betaalt dan een vergelijkbaar huishouden in Purmerend. Daarbij is gecorrigeerd voor het feit dat onze gemeente de wegen van het HHNK al heeft overgenomen, terwijl Purmerend dat nog niet heeft gedaan.

Het verschil in lokale lasten wordt voornamelijk veroorzaakt door twee factoren: ten eerste liggen zowel de OZB-tarieven als de gemiddelde WOZ-waarde in onze gemeente hoger dan in Purmerend. Ten tweede ligt de afvalstoffenheffing in onze gemeente circa € 100 hoger. Wanneer wordt uitgegaan van vergelijkbare WOZ-waarden, wordt het verschil in lokale lasten aanzienlijk kleiner.

4.5. Conclusie lokale lasten

Voor onze gemeente pakt de harmonisatie van de lokale lasten naar verwachting gunstig uit. Omdat Purmerend ongeveer 90% van de belastingplichtigen van een eventuele samengevoegde gemeente

vertegenwoordigt en de tarieven van Purmerend bij een lichte samenvoeging in beginsel leidend zijn, verdwijnt een groot deel van het huidige verschil in tarief. Voor inwoners van Landsmeer betekent dit een concreet financieel voordeel: zij gaan naar verwachting gemiddeld minder lokale lasten betalen. Juist omdat de lokale lasten in Landsmeer momenteel hoger liggen dan in Purmerend, is dit vanuit het perspectief van onze inwoners een positieve uitkomst.

Let wel: dit betreft een quickscan en daarmee een momentopname. Er spelen nog veel andere factoren, zoals de hondenbelasting (in onze gemeente afgeschaft en opgevangen via de OZB), de verwachte stijging van het riooltarief in Purmerend in de komende jaren en de verschillen in afvalinzameling en afvalverwerking (in onze gemeente uitbesteed en met een andere afvalverwerker). Hierdoor kunnen de uiteindelijke effecten per saldo anders uitpakken.

Om het effect voor de nieuwe gemeente volledig te neutraliseren is een maatregelenpakket van circa € 1,2 miljoen nodig. De meest directe kansen liggen daarbij in de afvalstoffenheffing. Een verdere verlaging van het effect zal moeten worden gerealiseerd met besparingen die samenhangen met de samenvoeging (zie hoofdstuk 5).

Hoofdstuk 5 Organisatie en risico's

5.1. Inleiding

Bij een fusie gaat een belangrijk deel van de inspanning zitten in het samenvoegen van de organisaties. Het Rijk verstrekt hiervoor een herindelingsbijdrage (frictie-uitkering), die met name bedoeld is voor de harmonisatie van ICT-systemen en de ambtelijke samenvoeging.

In deze quickscan is daarom ook een eerste beeld gevormd van de consequenties van het onderbrengen van het personeelsbestand van onze gemeente binnen de organisatie van Purmerend en het harmoniseren van de systemen en werkprocessen van Landsmeer met die van Purmerend.

5.2. Personeel

Voor een mogelijke samenvoeging van Landsmeer en Purmerend wordt uitgegaan van een zogenoemde lichte samenvoegingsvariant. Bij een reguliere samenvoeging worden de betrokken gemeenten opgeheven en wordt een nieuwe gemeente ingesteld. Bij een lichte samenvoeging blijft ten minste één van de gemeenten bestaan. In dit geval blijft de gemeente Purmerend in stand en wordt onze gemeente daaraan toegevoegd. Dit heeft belangrijke administratieve voordelen, omdat geen sprake is van de rechtsgevolgen die horen bij de opheffing van beide gemeenten.

Voor toepassing van een lichte samenvoeging gelden twee aanvullende voorwaarden:

- Er bestaat overeenstemming tussen de betrokken gemeenten over toepassing van de variant lichte samenvoeging.
- Er worden afspraken gemaakt over de rechtspositie van het personeel.

Vanuit het perspectief van onze gemeente is het daarom belangrijk om inzicht te hebben in de formatie en bezetting van Landsmeer in vergelijking met die van Purmerend. Wanneer de omvang en opbouw van beide organisaties naast elkaar worden gelegd, ontstaat het volgende beeld:

	Purmerend	Landsmeer	Landsmeer/ Purmerend
Griffie	7,34	2,00	27%
Management team	30,89	6,39	21%
Bestuur en Ondersteuning	18,79	8,92	47%
Inwoners	205,97	23,42	11%
Bedrijfsvoering	272,19	29,33	11%
Fysiek	459,86	34,00	7%
Totaal formatie	995,04	104,06	10%
Bezetting april 2026	962,2	94,1	10%

Een belangrijk aandachtspunt in een eventuele vervolgfase is het tijdig maken van afspraken over de positie en begeleiding van medewerkers. In het herindelingsontwerp kunnen hiervoor eerste uitgangspunten worden opgenomen, die vervolgens nader worden uitgewerkt in een sociaal statuut of sociaal plan. Uitgangspunt daarbij is behoud van werkgelegenheid. Alle medewerkers met een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd, en medewerkers met een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd waarvan de looptijd doorloopt na de herindelingsdatum, gaan mee naar de nieuwe organisatie. Het uitgangspunt is dat niemand zijn of haar werk verliest als direct gevolg van de herindeling, al kan een wijziging van functie, takenpakket of werkomgeving aan de orde zijn. De verdere uitwerking van deze waarborgen vindt plaats in nauwe samenspraak met de lokale overlegorganen en de vertegenwoordiging van medewerkers van beide gemeenten.

Er zijn taken die onze gemeente zelf uitvoert en die Purmerend anders heeft georganiseerd, en omgekeerd. Zo kent Landsmeer enkele functies die binnen de eigen organisatie zijn belegd, terwijl Purmerend bepaalde taken zelf uitvoert die onze gemeente heeft uitbesteed of anders heeft georganiseerd, zoals reiniging, belastingheffing en onderdelen van de Participatiewet, het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (BBZ) en inburgering. Dit vraagt in een vervolgfase om nadere keuzes over de inrichting van de organisatie.

Het belangrijkste beeld dat uit de vergelijking naar voren komt, is dat de omvang van de formatie van Landsmeer in grote lijnen aansluit bij de verhouding tussen beide gemeentebegrotingen. Waar de begroting van onze gemeente ongeveer 10% bedraagt van die van Purmerend, geldt dit ook voor de omvang van de formatie. Daarbij valt op dat Landsmeer relatief meer staffuncties kent. Dit is verklaarbaar, omdat ook een kleinere gemeente moet beschikken over functies zoals een griffier, concerncontroller, functionaris gegevensbescherming en CISO.

Bij een mogelijke samenvoeging liggen de belangrijkste efficiencyvoordelen met name op dit type functies. Dat betekent echter niet dat deze medewerkers niet meer nodig zijn. Wel zal moeten worden bekeken hoe kennis, ervaring en expertise het beste kunnen worden ingezet binnen de nieuwe organisatie.

Landsmeer beschikt op dit moment nog over een bezetting die goed aansluit bij de huidige taken en verantwoordelijkheden van de gemeente. Het behoud van deze kennis en capaciteit verdient de komende jaren nadrukkelijk aandacht. Daarbij spelen verschillende aspecten een rol:

- Onze gemeente moet tot een eventuele herindelingsdatum zelfstandig en goed blijven functioneren.
- Kennis van de organisatie, de kernen en de lokale netwerken mag niet verloren gaan door vertrek van medewerkers.
- Een gemeente die mogelijk wordt opgeheven, heeft vaak een minder sterke positie op de arbeidsmarkt. De lichte samenvoegingsvariant beperkt dit risico, omdat medewerkers

worden overgenomen. Wel zal bij een positief besluit tot herindeling aandacht nodig zijn voor het behouden van cruciale kennis en capaciteit.

- De functiehuisen van Landsmeer en Purmerend verschillen van elkaar. Door haar omvang beschikt Purmerend over meer specialistische functies. De personele samenvoeging vraagt daarom om een zorgvuldige plaatsing van medewerkers.
- Een mogelijke samenvoeging biedt ook kansen. Purmerend kan voor medewerkers van onze gemeente extra ontwikkel- en doorgroeimogelijkheden bieden, terwijl Landsmeer aantrekkelijk kan blijven als instroom- en ontwikkelplek voor nieuw talent. Ook combinatiefuncties tussen beide organisaties kunnen hierbij een rol spelen.

Tot slot zijn er enkele verschillen in de arbeidsvoorwaardenregelingen van beide gemeenten. Landsmeer kent op onderdelen ruimere regelingen dan Purmerend. Ook deze verschillen vragen in een vervolgfase om nadere uitwerking.

5.3. Informatievoorziening ICT

Zowel onze gemeente als Purmerend bevinden zich in een overgangsfase naar een moderne, cloudgebaseerde werkomgeving. Voor deze quickscan is een eerste verkenning uitgevoerd van de ICT-infrastructuur en de belangrijkste applicaties van beide gemeenten.

Hoewel beide organisaties zich in een transitiefase bevinden, is sprake van een verschillende uitgangspositie. Onze gemeente beschikt over een overwegend SaaS-gebaseerd applicatielandschap, terwijl Purmerend meer werkt vanuit eigen regie en integraties tussen systemen. Binnen de kernprocessen worden verschillende applicaties gebruikt, maar op basis van deze eerste verkenning worden hierin geen directe risico's gezien.

De belangrijkste uitdaging ligt naar verwachting in het overzetten van de data van onze gemeente naar de applicaties en processen van Purmerend. Met name voor het zaakstelsel en de applicaties voor burgerzaken worden aandachtspunten gezien, omdat beide gemeenten hiervoor verschillende systemen gebruiken. Een eventuele migratie van deze gegevens vraagt daarom om een zorgvuldige voorbereiding en uitvoering.

Landsmeer	Purmerend
Hybride omgeving (Citrix via KPN + M365)	Citrix on premise, in eigen beheer
Sterk uitbestede infrastructuur	In ontwikkeling richting M365 / modern workplace
Beperkt beheer op M365	Meer regie en interne beheercapaciteit
Uitbesteed:	Uitbesteed:
• Citrix omgeving/ ICT (KPN) • Belastingen (Cocensus) • BAG (gemeente Amsterdam) • Werkzaamheden participatiewet (gemeente Waterland) • Omgevingsvergunning (OD IJmond) • Per 01-01-2027 salarisadministratie	• Beperkte specifieke outsourcing

Naast de applicaties moet er ook gedacht worden aan contracten voor de verschillende soorten randapparatuur. Bepalend voor de toekomstige inrichting zijn vooral keuzes over de toekomstige dienstverlening in Landsmeer. Hiervoor zouden verbindingen, switches, firewall, bekabeling en wifi aangelegd moeten worden om uit te kunnen gaan van een gelijke inrichting.

Een ander belangrijk onderdeel is het informatiebeheer, met name het archief. Het proces van archiveren is voor beide organisaties grotendeels gelijk. Er is nog geen voldoende inzicht in de huidige staat van het gearchiveerde. Tot de mogelijke fusiedatum is er sprake van gescheiden archieven, vanaf de fusiedatum gaat dit samen. Het moet goed inzichtelijk zijn wat van welke gemeente is geweest in het verleden. Er moeten besluiten genomen worden over het eigenaarschap rondom archieven. Archiefbescheiden moeten overgaan naar een nieuw rechtspersoon. Alle archieven gaan juridisch mee maar blijven uit historisch oogpunt bij de oude gemeente. Bij de migraties moet er aandacht zijn voor de metadata om de informatie toegankelijk te houden. Het is nog niet duidelijk of er bijvoorbeeld een achterstand is m.b.t het vernietigen bij de gemeente Landsmeer.

De grootste inhoudelijke uitdagingen bij de mogelijke fusie liggen op:

- het migreren van het zaakstelsel en archieven;
- het harmoniseren van de ICT-infrastructuur (Citrix naar M365);
- het oplossen van compliance- en beveiligingsvraagstukken;
- het verminderen van afhankelijkheden van (bestaande) externe partijen.

Tegelijkertijd is er ook een duidelijke kans doordat beide organisaties richting M365 bewegen en onze gemeente relatief weinig on-premise systemen (lees: eigen systemen op lokale servers) heeft, is er een goede basis voor een toekomst vaste en uniforme architectuur.

De belangrijkste succesfactoren voor een toekomstige samenvoeging zijn:

- het tijdig bepalen van een gezamenlijke IV-strategie en architectuur;
- het gezamenlijk optrekken bij de migratie M365 en bij informatiebeveiliging;
- het voorbereiden van kritische migraties (met name zaak- en archiefsystemen);
- het organiseren van procesharmonisatie (niet alleen voor applicaties);
- het organiseren van voldoende capaciteit, regie en verandermanagement.

5.4. Besparingspotentieel

De financiële positie van onze gemeente vraagt aandacht. Hoewel de begroting op dit moment nog structureel in evenwicht is, is bij de recent vastgestelde perspectiefnota gebleken dat het meerjarenperspectief onder druk staat. Ontwikkelingen binnen onder meer het sociaal domein, de beperkte financiële buffers en de investeringsopgaven vragen de komende jaren om blijvende aandacht.

Voor een mogelijke samenvoeging vormen met name de hogere lokale lasten in onze gemeente een belangrijk aandachtspunt. Tegelijkertijd laat de analyse zien dat de teruggang in de algemene uitkering beperkt is. De effecten van de lagere algemene uitkering en de harmonisatie van de lokale lasten zullen moeten worden opgevangen door besparingen die voortvloeien uit de samenvoeging.

Bij een gemeentelijke herindeling worden de grootste besparingen doorgaans niet gerealiseerd binnen de directe dienstverlening aan inwoners of in het zorgdomein, maar vooral binnen de bedrijfsvoering en de politiek-bestuurlijke organisatie.

In dit hoofdstuk worden de potentiële besparingsmogelijkheden verkend. Daarbij worden twee categorieën onderkend:

- a) Besparingen op de bestuurlijke organisatie
- b) Besparingen op staf en bedrijfsvoering

Bestuurskosten

De gemeente Purmerend heeft een raming voor gemeenteraad, college, rekenkamer en griffie. De raming van Landsmeer voor deze kosten kan in het geval van fusie daarmee grotendeels worden afgeraamd. Dat leidt tot het volgende overzicht:

Onderdeel	Bedrag 2026
Gemeenteraad inclusief accountantskosten	471.000
College van B&W	651.000
Voormalig bestuurders	149.000
Kosten griffie en rekenkamer	279.000
Af: 10% wegens grotere gemeente	-155.000
Totaal besparingspotentie bestuurskosten	1.395.000

Deze kosten komen grotendeels overeen met het vaste bedrag in de algemene uitkering die een gemeente krijgt. Bij een samenvoeging van twee gemeenten verdwijnt dus 1 vast bedrag.

Specifieke dienstverlening en dubbel werk

Bij een mogelijke samenvoeging vervallen bepaalde werkzaamheden die nu nog specifiek voor onze gemeente worden uitgevoerd. Zo hoeft er niet langer een afzonderlijke begroting en – na het eerste jaar – een afzonderlijke jaarrekening voor Landsmeer te worden opgesteld. Ook beschikt Purmerend al over diverse staffuncties die bij een samenvoeging niet of slechts beperkt hoeven te worden uitgebreid.

Door de samenvoeging ontstaat daarmee besparingspotentie. Uiteraard vervalt niet al het werk; veel werkzaamheden blijven noodzakelijk voor de dienstverlening aan onze inwoners en voor de uitvoering van gemeentelijke taken. Wel kan een deel van de werkzaamheden efficiënter worden georganiseerd binnen een grotere organisatie.

In deze quickscan is als uitgangspunt gehanteerd dat het huidige gemeentehuis op termijn niet langer zal functioneren als zelfstandig gemeentehuis. Dit betekent niet dat de dienstverlening uit Landsmeer verdwijnt. Net als in de wijken en dorpen van Purmerend zal ook in onze gemeente sprake blijven van lokale dienstverlening. De vorm waarin dit gebeurt en de locatie of locaties van waaruit deze dienstverlening wordt aangeboden, zullen in een vervolgfase nader moeten worden bepaald.

Met dat uitgangspunt is onderstaande voorlopige besparingslijst opgesteld:

Onderdeel	Bedrag 2026
Staf en bedrijfsvoering (PIOFACH)	400.000
Kosten gemeentehuis	350.000
Totaal besparingspotentie bedrijfsvoeringskosten	750.000

5.5. Kansen en risico's

Kansen

De quickscan laat zien dat een mogelijke samenvoeging kansen biedt voor Landsmeer. De belangrijkste kansen liggen in een sterkere bestuurs- en uitvoeringskracht, een minder kwetsbare ambtelijke organisatie, lagere lokale lasten voor inwoners, behoud van de regionale positie binnen Zaanstreek-Waterland en meer mogelijkheden om te investeren in maatschappelijke opgaven en voorzieningen. Daarnaast biedt een grotere organisatie medewerkers meer ontwikkel- en doorgroeimogelijkheden en ontstaat een sterkere positie richting provincie en Rijk.

Risico's en aandachtspunten

Tegelijkertijd betreft deze analyse een quickscan. Verschillende onderwerpen vragen nog om nadere verdieping, waaronder de harmonisatie van beleid, de uitwerking van de elf uitgangspunten van Landsmeer, de inrichting van de dienstverlening, de personele overgang, de harmonisatie van ICT en de exacte financiële effecten. Ook vraagt het behoud van de identiteit van Landsmeer, Den IJp en Purmerland, evenals de betrokkenheid van inwoners, medewerkers en beide gemeenteraden, nadrukkelijk aandacht in het vervolgproces. Deze onderwerpen worden daarom uitgewerkt in Fase II.

Hoofdstuk 6 Conclusie

6.1. Strategische meerwaarde

Deze quickscan laat zien dat een mogelijke samenvoeging met Purmerend op hoofdlijnen aansluit bij de uitgangspunten die de gemeenteraad van Landsmeer heeft meegegeven voor de bestuurlijke toekomst van onze gemeente.

De strategische meerwaarde ligt allereerst in het versterken van de bestuurskracht, de uitvoeringskracht en de continuïteit van de dienstverlening. Als onderdeel van een grotere organisatie ontstaat meer ruimte voor specialistische kennis, minder kwetsbaarheid binnen de organisatie en meer capaciteit om maatschappelijke opgaven op het gebied van wonen, zorg, duurzaamheid, bereikbaarheid en leefbaarheid op te pakken.

Daarnaast blijft Landsmeer onderdeel van de regio Zaanstreek-Waterland. Daarmee blijven bestaande regionale samenwerkingsstructuren behouden en wordt voorkomen dat onze gemeente uit bestaande gemeenschappelijke regelingen moet treden. Ook ontstaat een sterkere positie richting provincie Noord-Holland, het Rijk en andere regionale partners.

Voor inwoners biedt een mogelijke samenvoeging verschillende voordelen. De analyse laat zien dat de lokale lasten naar verwachting dalen, terwijl de dienstverlening kan worden ondersteund door een grotere en minder kwetsbare organisatie. De ervaringen met de samenvoeging van Purmerend en Beemster laten bovendien zien dat schaalvergroting samen kan gaan met behoud van de identiteit van dorpen en kernen. Daarmee biedt een mogelijke samenvoeging perspectief op het behouden van het eigen karakter van Landsmeer, Den IJp en Purmerland, gecombineerd met meer mogelijkheden om te investeren in voorzieningen, woningbouw, bereikbaarheid en leefkwaliteit.

Ook voor onze organisatie biedt een mogelijke samenvoeging kansen. Medewerkers worden onderdeel van een grotere organisatie met meer ontwikkel- en doorgroeimogelijkheden, een bredere kennisbasis en meer specialistische functies. Daarmee kan de kennis van onze gemeente behouden blijven en verder worden ontwikkeld.

6.2. Financiën en organisatie

In deze quickscan is in een vroeg stadium gekeken naar de financiële en organisatorische gevolgen van een mogelijke samenvoeging. Daarbij is niet alleen gekeken naar de financiële positie van beide gemeenten, maar ook naar de gevolgen voor de ambtelijke organisatie, het personeel en de ICT.

De belangrijkste financiële effecten zijn samengevat in onderstaande tabel.

<i>Onderdeel</i>	Bedrag 2026
Te overbruggen nadeel lokale lasten	-1.200.000
Besparingspotentieel lokale lasten (afvalstoffenheffing)	+209.000
Te overbruggen nadeel algemene uitkering	-972.000
Voordeel BUIG	+220.000
Besparingspotentieel bestuurskosten	+1.395.000
Besparingspotentieel staf en bedrijfsvoering	+750.000
Totaal effect fusie	+402.000

Vanuit het perspectief van onze gemeente is de analyse op hoofdlijnen positief. Het belangrijkste financiële voordeel voor Landsmeer is dat de lokale lasten naar verwachting dalen, omdat bij een lichte samenvoeging de belastingen en heffingen van Purmerend leidend zijn. Daar staat tegenover dat sprake is van een beperkte daling van de algemene uitkering. Deze daling blijkt echter aanzienlijk lager uit te vallen dan vooraf werd verwacht, doordat kenmerken van beide gemeenten elkaar in de verdeelsystematiek van het gemeentefonds gunstig beïnvloeden. Ook het effect op de BUIG-uitkering is positief.

In de verdieping moet nader gekeken worden naar hoe de beide gemeenten hun begrotingsprobleem oplossen. Als bijvoorbeeld Landsmeer de OZB wel verhoogt en Purmerend niet vergroot dit het lokale lastenprobleem. Op dit moment is hier nog geen duidelijkheid over.

Wanneer daarnaast rekening wordt gehouden met de besparingen die kunnen worden gerealiseerd door het samenvoegen van de bestuurlijke organisatie, staffuncties en bedrijfsvoering, ontstaat op hoofdlijnen een positief financieel beeld. Hoewel deze quickscan een eerste verkenning betreft en nadere uitwerking nodig is, vormen de financiën op dit moment geen belemmering voor een mogelijke samenvoeging.

Naast de financiën is ook een eerste verkenning uitgevoerd naar de gevolgen voor personeel en ICT. Anders dan bij de samenvoeging van Purmerend en Beemster, waarbij al sinds 2014 sprake was van een ambtelijke fusie, worden bij een mogelijke samenvoeging met Landsmeer ook twee ambtelijke organisaties samengebracht. Dat vraagt om een zorgvuldige voorbereiding en verdere uitwerking. Op basis van deze quickscan worden echter geen onoverkomelijke belemmeringen gezien. Wel vragen de harmonisatie van ICT-systemen, de inrichting van de organisatie en de begeleiding van medewerkers nadrukkelijk aandacht in een vervolgfase.

6.3. Verdieping

Deze quickscan biedt een eerste beeld van de kansen, aandachtspunten en gevolgen van een mogelijke samenvoeging tussen Landsmeer en Purmerend. Tegelijkertijd is een quickscan naar zijn

aard een verkenning op hoofdlijnen. Om tot een zorgvuldig intentiebesluit te kunnen komen, is een nadere verdieping noodzakelijk.

In Fase II worden in ieder geval de volgende onderwerpen uitgewerkt. In de raadsbijeenkomst op 8 juni zijn deze elementen ook vanuit uw raad meegegeven:

- een inhoudelijke beleidsvergelijking, waarbij de elf uitgangspunten van de gemeenteraad van Landsmeer nader worden uitgewerkt en vergeleken met het beleid van Purmerend;
- een participatietraject met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere betrokkenen uit beide gemeenten, zodat wensen, zorgen en aandachtspunten kunnen worden betrokken bij de verdere besluitvorming;
- de inrichting van de betrokkenheid van beide gemeenteraden, zodat zij gedurende het vervolgproces gezamenlijk richting kunnen geven aan de verdere uitwerking van een mogelijke samenvoeging.

De uitkomsten van deze verdiepingsfase vormen de basis voor een eventueel intentiebesluit van beide gemeenteraden.